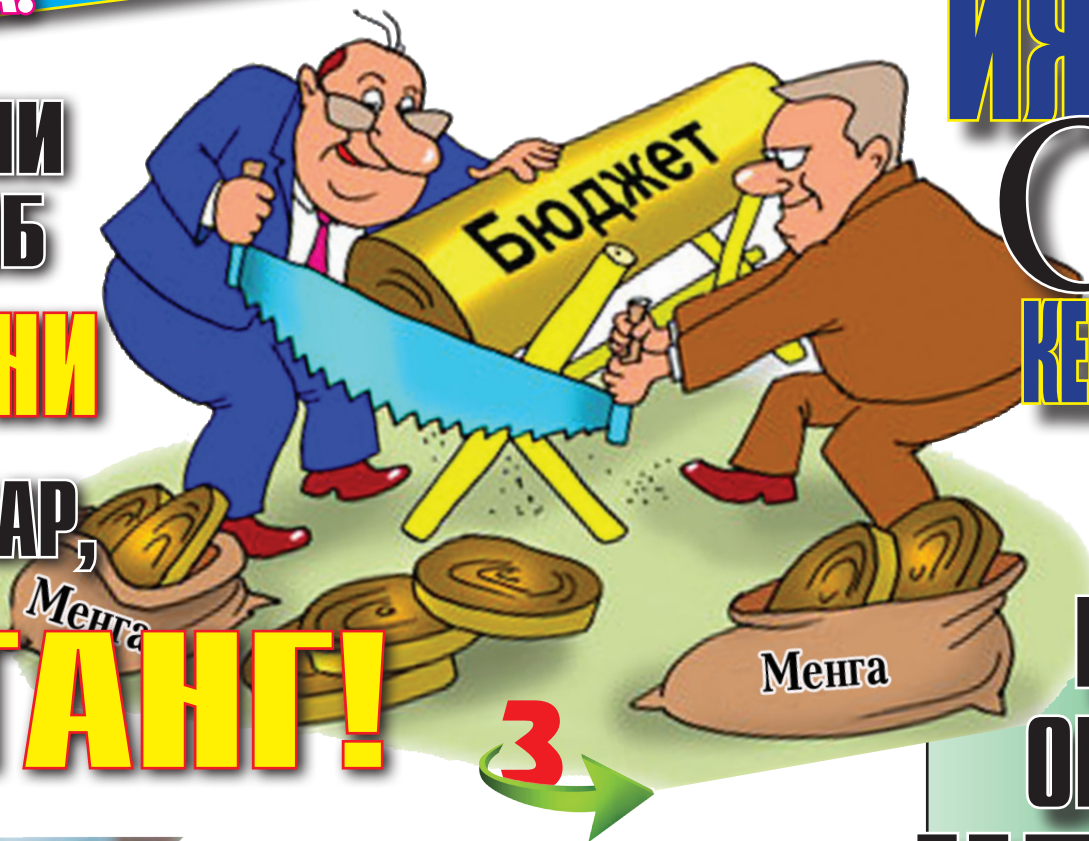

УШБУ СОНДА:

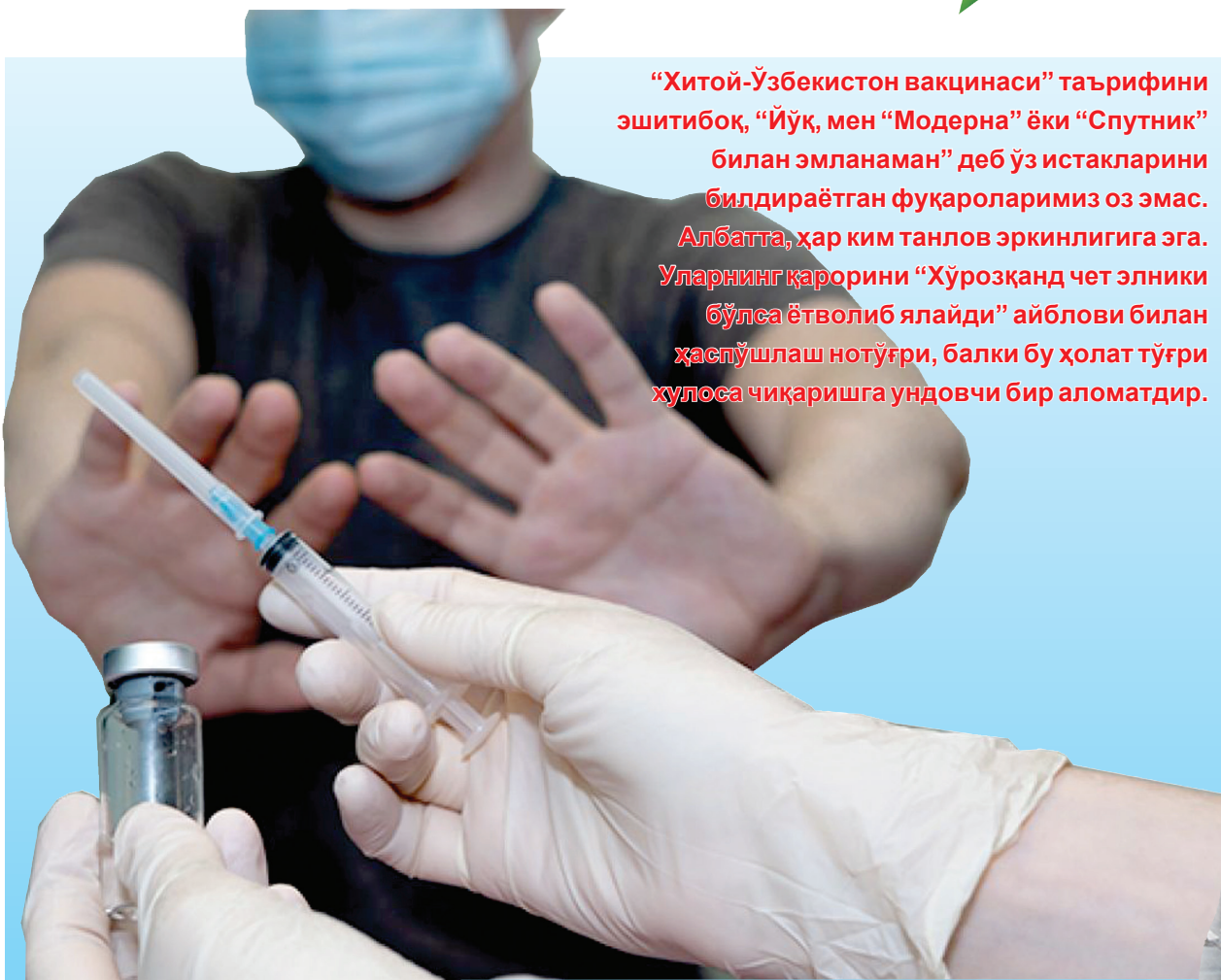
**“АКАХОН”НИ
ОРҚА ҚИЛИБ
БЮДЖЕТНИ
ТАЛАЁТГАНЛАР,
ТЎХТАНГ!**

**ИЖАРАГА
ОТА
КЕРАКМАСМИ?..**

**МИЛЛАТ,
ОНАЛАРИНГ
НЕГА
БЕЗОВТА?**

“Хитой-Ўзбекистон вакцинаси” таърифни эшитибок, “Йўқ, мен “Модерна” ёки “Спутник” билан элланаман” деб ўз истакларини билдираётган фуқароларимиз оз эмас. Албатта, ҳар ким танлов эркинлигига эга. Уларнинг қарорини “Хўроққанд чет элники бўлса ётволиб ялайди” айблови билан ҳаспўшлаш нотўғри, балки бу ҳолат тўғри хулоса чиқаришга ундовчи бир аломатдир.

**ВАКЦИНА АТРОФИДАГИ
МИШ-МИШЛАР**

“Донғи чиққан, маҳсулотлари ўзимизда ҳам, четда ҳам фалон пулга сотилаётган тикувчилик корхоналари 8-10 соатлаб дастгоҳи ёнидан жилмайдиган аёллар учун 500-600 минг сўм маош бериши таҳқирлаш эмасми?”

**ҚИСКА
САТРАЛДАРДА
ЎҚИНГ!**

Мактабгача таълим хизматларини кўрсатишда мобиль гуруҳлар фаолияти кенгайтирилади .

Икки йилдирки, инсоният коронавирусдан жабр кўряпти. Юртимизда ҳам эпидемиологик вазият бошланганига бир ярим йил бўлиб қолди. Мазкур хавфдан ҳамма ҳадиксираб тургани, соғлиги ва хотиржамлигини йўқотган бўлишига қарамай уни даф этувчи қурол — вакцина бағрикенглик билан қарши олинмади, очиги.

Бунга вакцина атрофида айланаётган миш-мишлар сабабдир. Норасмий манбалар томонидан вакцинанинг зарари ва ҳатто ўлимга олиб келиши мумкинлиги ҳақидаги хабарлар урчиб, афсуски, улар тарозида холис ахборотдан кўра оғирроқ келмоқда. Вакцинанинг фойдаси ҳамда заруратини чуқур ҳис этган ҳолда ишонч билан эмланаётганлар кам, буни тан олиш керак. Кимдир шубҳа, кимдир мажбуран (иш жойини сақлаб қолиш мақсадида) яна кимлардир тушунмаган ва бу ҳақида ўйлашни ҳам истамаган ҳолда вакцина қабул қилди.

Тиббиётчилар ҳамда фаоллар томонидан вакцина тарғиб қилиняпти, ҳа, бу айнан тарғиб. Ҳозирги омма эса тарғиботдан кўра тушунтириш ишларига эҳтиёжманд. Зеро, соғлиқ учун муҳим восита “Мен вакцина олдим, сизчи?” каби ақциялардан кейин шахсларга тақлидан эмас, ўз ҳаёти ва саломатлиги ҳақида қайғуриб, шахсий ёндашув ва мустақил қарор орқали турмушига татбиқ этилиши даркор.

Сўнги пайтлар вакцина олишга талабгорлар бирмунча кўпайди. Бироқ бу тарғибот маҳсули эмас. Балки коронавирус аниқланган беморларнинг кундалик антирекорди одамларнинг фикрини бирмунча ўзгартирди. Кунига мингта бемор, 7-8 та ўлим кўрсаткичлари инсонларнинг фикрини ўзгартирди ва вакцина манзилига йўналтирди.

Аммо эндигина ҳолат барқарорлашай деганда, бошқа бир муаммо кўндаланг бўлди: иккинчи доза қабул қилувчилар учун вакцинанинг мавжуд эмаслиги. Бунга нима дейсиз? Авваллига, “ZF-UZ-VAC” туридаги вакцинасида танқислик юзага келгани, иккинчи доза қабул қилиш истагида поликлиникага мурожаат қилган инсонлар қуруқ қўл билан қайтгани ҳақидаги хабарлар тарқалди ва бунга Соғлиқни сақлаш вазирлиги рўйхатга олиш билан боғлиқ ташкилий ишлар

борлигини айтиб қисқа жавоб қайтарди. Вазирлик айтган муддат келди ҳамки, ҳамон одамлар ўша эски савол би-

дастурлар асосида ишланмаганидан далолатдир. Тиббиётчилар тасдиқлайдиларки, вакцинанинг биринчи босқичи билан кишида етарлича антитанача ҳосил бўлмайди. Такрорий дозаларни қабул қилганидан 14 кун ўтибгина вирусга қарши курашишга етарли даражада иммунитет шаклланади. Демак, босқичлар орасида узилиш бўлса, вирусга чалиниш эҳтимоли сақланиб

ҳам ўз вакцинасини ярата олди. Юртимизда илм-фан ривожига эътибор юқорилиги ва салоҳиятли олимларимиз борлигига қарамай биздан бундай ташаббус чиқмади. Хитой ва Ўзбекистон ҳамкорлигида яратилган вакцина эса бу фикримизга ўчирғич бўлмайди. Чунки унинг атрофида ҳам турли миш-мишлар тарқадимию, мутасаддилар томонидан раддия берилмади.

ВАКЦИНА АТРОФИДАГИ МИШ-МИШЛАР

лан қолмоқда. Аксинча, масала олдига масала қўшилиб, “Moderna” ва “Спутник” туридаги вакциналарда ҳам такрорий эмланиш учун доза тайёр эмаслиги ҳақида хабарлар кела бошлади.

қолаверади. Шундай экан, аҳолини тўлақонли эмлаш нечоғлик долзарблиги бу ишнинг тепасида турганлар учун сир эмас. Тез орада масъуллар томонидан бу муаммо ижобий ҳал этилиши,

Агар маҳаллий вакцинамизга эга бўлсак, танқислик муаммосидан қийналмасмидик...

Яна бир надоматким, аҳолида миллий маҳсулотларга ишонч юқори эмас. “Хитой-Ўзбекистон вакцинаси” таърифини эшитиб, “Йўқ, мен “Модерна” ёки “Спутник” билан эмланман” деб ўз истакларини билдираётган фуқароларимиз оз эмас. Албатта, ҳар ким танлов эркинлигига эга. Уларнинг қарорини “Хўрозқанд чет элники бўлса ётволиб ялайди” айблови билан ҳаспўшлаш нотўғри, балки бу ҳолат тўғри хулоса чиқаришга ундовчи бир аломатдир. Олимларимиз сифатли маҳсулот яратиб, ўз илмини исботлай олса, халқ унга нисбатан чанқоқлик ҳис этади.

Мухтасар айтганда, пандемия ҳам, вакцинация жараёни ҳам илм-фан олдида жиддий муаммолар борлигини кўрсатиб қўйди. Уларни англаш ва тўғрилаш келажак фаровонлигига хизмат қилиши шубҳасиз.

Баҳром АБДУҲАЛИМОВ,
“Адолат” СДП Сийёсий Кенгаши раиси

Яна бир надоматким, аҳолида миллий маҳсулотларга ишонч юқори эмас. “Хитой-Ўзбекистон вакцинаси” таърифини эшитиб, “Йўқ, мен “Модерна” ёки “Спутник” билан эмланман” деб ўз истакларини билдираётган фуқароларимиз оз эмас. Албатта, ҳар ким танлов эркинлигига эга. Уларнинг қарорини “Хўрозқанд чет элники бўлса ётволиб ялайди” айблови билан ҳаспўшлаш нотўғри, балки бу ҳолат тўғри хулоса чиқаришга ундовчи бир аломатдир.

Вакцинацияга давлат даражасида аҳамият берилмаётган бир пайтда, коронавирус глобал муаммога айланган бугунги замонда нега вакцина масаласига панжа ортидан қаралмоқда? Иккинчи доза танқислиги юзага келиши ишларнинг режасиз амалга оширилгани, аввалбошдан пишиқ-пухта

халқимизга зарур вакциналар ўз вақтида етказилиши устидан қатъий назорат ўрнатилишини кутиб қоламиз.

Яна бир масала. Вакциналар ихтироси бошлангач АҚШ, Россия, Хитой, Ҳиндистон, Буюк Британия каби давлатлар ўз илм намуналарини тақдим эта бошлади. Ҳатто қўшни Қозоғистон

СУД-ҲУҚУҚ ИСЛОҲОТЛАРИ УСТУВОРЛИГИ

Мамлакатимизда давлат раҳбарининг ташаббуси ва бевосита раҳбарликлари остида суд-ҳуқуқ соҳасида жадал ислоҳотлар амалга оширилмоқда. Бу борада Президентимизнинг кўплаб Фармон ва Қарорлари қабул қилинди.

Мазкур ислоҳотларнинг барчаси инсон ҳуқуқ ва эркинликлари, қонуний манфаатларини ишончли ҳимоя қилиш, жисмоний ва юридик шахсларнинг қонун билан кафолатланган ҳуқуқларини таъминлашга қаратилган.

Хусусан, суд-ҳуқуқ ислоҳотларининг давоми сифатида давлатимиз раҳбари томонидан жорий йилнинг 28 июль куни янги таҳрирдаги “Судлар тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни имзоланди.

Мазкур Қонун билан суд тизими тасдиқланиб, унга кўра, Ўзбекистон Республикасида Ўзбекистон Республикаси Конституциявий суди, Ўзбекистон Республикаси Олий суди, ҳарбий судлар, Қорақалпоғистон Республикаси суди, вилоятлар ва Тошкент шаҳар судлари,

Қорақалпоғистон Республикаси маъмурий суди, вилоятлар ва Тошкент шаҳар маъмурий судлари, фуқаролик ишлари бўйича туманлараро, туман, шаҳар судлари, жиноят ишлари бўйича туман, шаҳар судлари, туманлараро, туман, шаҳар иқтисодий судлари, туманлараро маъмурий судлардан иборат.

Хусусан, қонунга кўра, барча судларда ишлар очик суд мажлисида кўриб чиқилиши, ишларни ёпиқ суд мажлисида кўриб чиқишга фақат қонунда белгиланган ҳолларда йўл қўйилиши назарда тутилган.

Дарҳақиқат, янги таҳрирдаги “Судлар тўғрисида”-ги Ўзбекистон Республикаси Қонунида эндиликда суд мажлисларини фотосуратга олиш, видео ва аудио ёзувни амалга ошириш, оммавий ахборот воситалари вакиллари суд мажлиси залида фотосуратга олиши мумкинлиги белгиланди.

Шунингдек, таъкидлаб ўтиш лозимки, қонун билан судлар фаолиятини назорат қилиб бориш тартиби белгиланди. Унга кўра, Ўзбекистон Республикаси Олий суд қўйи судларнинг судлов фаолияти устидан назорат олиб бориш ҳуқуқига эга эканлиги белгиланган.

Яна бир муҳим жиҳат, судьялик лавозимига тайин-

ланганда ёки сайланганда ушбу лавозимда бўлиш муддати кўрсатилган бўлиб, қонун талабига кўра судья биринчи марта 5 йиллик муддатга, навбатдаги 10 йиллик муддатга ва лавозимда бўлишнинг муддатсиз даврига белгиланган тартибда сайланади ёки тайинланиши кўрсатилган. Олий суд судьяси лавозимида бўлишнинг энг юқори ёши 70 ёшни, бошқа судлар судьялари учун 65 ёшни ташкил этишлиги белгиланган.

Қонунда судьяларнинг ижтимоий ва моддий ҳимояси назарда тутилган бўлиб, уй-жойга муҳтож бўлган судья маҳаллий давлат ҳокимияти органлари томонидан Вазирлар Маҳкамаси белгиланган тартибда суд жойлашган ерда хизмат турар жойи билан таъминланиши, судьяга доимий яшаш учун турар жой берилгунга қадар турар жой ижараси билан боғлиқ харажатлари компенсация қилиниши қайд этилган.

Буларнинг бари суд-ҳуқуқ соҳасидаги ислоҳотларнинг барчаси мамлакатда қонун устуворлиги ва адолатни таъминлашга қаратилган.

А. ХАЙТБОЕВ,
Чирчиқ туманлараро иқтисодий судининг раиси

ҚИСҚА САТРЛАРДА ЎҚИҲ!

Ишсизлик даражаси юқори бўлган маҳаллаларда оилаларнинг даромад манбаи яратилади.

“АКАХОН”НИ ОРҚА ҚИШИБ БЮДЖЕТНИ ТАЛАЁТГАНЛАР, ТЎХТАНГ!

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 3 февралдаги фармони билан тасдиқланган “Ёшларни қўллаб-қувватлаш ва аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш йили” Давлат дастурида тадбиркорлик қонун ҳужжатларини инвентаризация қилиш, тизимлаштириш, қисқартириш негизда тадбиркорлар учун фойдаланишга қулай бўлган Тадбиркорлик Кодексини ишлаб чиқиш вазифаси қўйилган эди.

Тадбиркорлик Кодекси лойиҳасида ҳал этилиши лозим бўлган концептуал масалалардан бири тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланиш ҳуқуқига эга бўлган шахслар доирасини белгилаш ҳисобланади. Конституциянинг 53-моддаси иқтисодий фаолият ва тадбиркорлик фаолияти эркинлигини эълон қилади. Шу ўринда савол туғилади: иқтисодий фаолият ва тадбиркорлик фаолияти ўртасида нисбат қандай? Тадбиркорлик фаолияти ўз моҳиятига кўра, иқтисодий фаолиятнинг бир тури ҳисобланади. Иқтисодий фаолиятнинг бошқа турларига ўзини ўзи банд қилувчи фуқаролар фаолияти, ижтимоий йўналтирилган иқтисодий фаолият, давлат иқтисодий сиёсатини амалга ошириш билан боғлиқ қатор тадбирлар кирadi.

Тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланиш ҳуқуқи конституциявий ҳуқуқ ҳисобланса ҳам у бир пайтнинг ўзида ҳам фуқароларга, ҳам улар томонидан ташкил этиладиган тижорат ташкилотларига тегишли бўлган ҳуқуқдир. Фуқаролар тадбиркорлик фаолиятини амалга оширишни турлича усулларда рўёбга чиқаришлари мумкин. Бунга яқка тадбиркор сифатида ёхуд тижорат юридик шахси муассиси, иштирокчиси сифатида ёнки, тижорат юридик шахси иштирокчиси ва ижро органининг раҳбари сифатида фаолиятни ташкил этиши сифатида кўрсатиш мумкин. Бу усулларнинг ҳар бири тадбиркордан муайян кўникма, иқтидор, маҳорат талаб этади. Шу сабабли, формал жиҳатдан барча тадбиркор бўлишга ҳақли ҳисобланса ҳам, аслида муайян доирадаги шахслар учун тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланишга рухсат бериш масаласи жиддий ёндашувни талаб этади.

Амалдаги қонун ва қонун ҳужжатларида айрим тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланиши тақиқланиши белгилаб қўйилган. Баъзи қонунларда бу муайян мансабдор шахснинг ёки фаолият соҳибининг статуси, ҳуқуқий мақоми белгиланганда илмий педагогик фаолиятдан ташқари, ҳақ тўланадиган бошқа фаолият билан шуғулланиш мумкин эмас деган тақиқ орқали белгиланади. Бошқа ҳолатларда эса тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланиш тақиқланади деган бевосита кўрсатма берилади. Шу муносабат билан тадбиркорлик фаолияти қандай амалга оширилади, деган саволга атрофлича жавоб бериш ўринли. Бу ўринда, яқка тадбиркорлик бўйича изоҳга ҳожат йўқ. Чунки бунда тадбиркордан талаб этиладиган саъий-ҳаракатлар яққол намоён бўлади.

Масъулияти чекланган жамият, хусусий корхоналарда муассислик ҳам тадбиркордан фаолликни талаб этади. У тижорат юридик шахсларини бошқариш жараёнида ўзига юклатилган ҳуқуқларни амалга ошириш ва мажбуриятларни бажариши лозим. Тадбиркорлик фаолиятини ташкил этишнинг муайян шаклларида иштирокчиликнинг фаоллик талаб этмайдиган турлари ҳам мавжуд. Масалан, акциядорлик жамиятида имтиёзли акция эгалари, коммандит ширкатда коммандит иштирокчи, тижорат юридик шахсини бошқаришда тўлақонли қатнашиш ҳуқуқига эга эмас. Лекин фойда, даромад,

дивидендлар олиш ҳуқуқига эга. Оддий акционерлар тадбиркор ҳисобланадими, йўқми деган масала кўпдан буён баҳс-мунозаларга сабаб бўлмоқда.

Бу ўринда гап назорат пакетига ёки паритет пакетига эга бўлган акционер тўғрисида кетмаепти, гап миноритар акционерлар тўғрисида кетмоқда. Албатта, миноритар акциядорлар гуруҳи алоҳида ташкилий уюшган тузилма сифатида қонунларда ўзига хос мақомга эга. Мамлакатимизда тадбиркорлик фаолиятини ташкил этишнинг турли ташкилий-ҳуқуқий шакллари белгилаб қўйилган. Бу ўринда тадбиркорлик қилишни хоҳлаган шахс саъий-ҳаракатига таянадими, капиталига, маблағларига таянадими, бошқа иштирокчилар билан бирлашганда саъий-ҳаракатларни бирлаштириш (ишлаб чиқариш кооперативи, тўлиқ ширкат) капиталларни бирлаштириш (акциядорлик жамиятлари, инвестиция фондлари, пай фондлари) ёхуд ҳам саъий-ҳаракатларни, ҳам капиталларни бир-

Шуни эътироф этиш лозимки, Ўзбекистон иқтисодиётида барқарор яшаб келаётган, муваффақиятли ва самарали фаолият юритаётган бизнес тузилмаларининг каттагина қисмининг орқасида маъмурий ресурс тургани ҳам ҳеч кимга сир эмас. Ўн беш, йигирма йил илгари ҳуқуқни муҳофаза қилиш идораларидан бирининг вилоят миқёсидаги масъул шахси йиғилиш ўтказиб, ходимларга “пора олманглар, ойлигимиз оз, яқин қариндош-уруғларинг орқали бизнес тузилмалари тузинглар, уларга ҳомийлик қилиб, ҳалол пул топинглар”, деб ваъз ўқигани ҳақида латифаномуз гап-сўзлар эшитилган эди.

лаштирадими (масъулияти чекланган жамият), танлаш ҳуқуқига эга.

Тадбиркорлик Кодексда тадбиркорлик фаолиятини амалга ошириш усуллари ва кимлар тадбиркор бўла олмасликлари белгилаб қўйилиши лозим. Бугунги кунда оммавий ахборот воситаларида ушбу масалалар лойиҳаси қизғин муҳокама қилинмоқда. 2021 йил 23 июнь куни эълон қилинган Президент Фармони ва Қарори лойиҳаларида Ўзбекистонда муайян тоифадаги давлат амалдорларида тадбиркорлик билан шуғулланиш қатъий тақиқланиши, манфаатлар тўқнашуви билан тузилган шартномалар бекор қилиниши, бунга йўл қўйганлар юридик жавобгарликка тортилиш назарда тутилмоқда. Хусусан, давлат харидлари, солиқ имтиёзлари, ер ажратиш, давлат активларини хусусийлаштириш соҳаларида манфаатлар тўқнашувига йўл қўйилмаслиги алоҳида назоратга олиниши белгиланмоқда. Ҳақиқатдан ҳам, дунёнинг барча мамлакатларида бизнес фаолияти ва давлат хизмати ўртасига чегара қўйилган. Давлат мансабдор шахсини бизнес билан шуғулланиши уни хизмат лавозимидан фойдаланиб, катта даромад, фойда олиши эркин рақобатни йўқ қилиши оддий ҳақиқат. Шуни эътироф этиш лозимки, Ўзбекистон иқтисодиётида барқарор яшаб келаётган муваффақиятли ва самарали фаолият юритаётган бизнес тузилмаларининг каттагина қисмининг орқасида маъмурий ресурс тургани ҳам ҳеч кимга сир эмас. Ўн беш, йигирма йил илгари ҳуқуқни муҳофаза қилиш идораларидан бирининг вилоят миқёсидаги ма-

съул шахси йиғилиш ўтказиб, ходимларга “пора олманглар, ойлигимиз оз, яқин қариндош-уруғларинг орқали бизнес тузилмалари тузинглар, уларга ҳомийлик қилиб, ҳалол пул топинглар”, деб ваъз ўқигани ҳақида латифаномуз гап-сўзлар эшитилган эди.

Тўғри, улар орасида инсоф билан ишлаётганлар ҳам кўпчилик, лекин “Акахон”ни орқа қилиб, давлат бюджет маблағларини сўриб ётган, солиқ, санитария, энергия назоратларини назар-писанд қилмайдиган ва шу орқали мўмай даромад топаётганлар ҳам старли. Энди буларга қатъий чек қўйиш вақти келди деб ўйларсиз! Бундай ҳолатларга чек қўйиб бўлармикан? Халқимиз серуруғ, қавму-қариндошлар доираси кенг, қолаверса, меҳр-оқибат, ройи-андиша деган гаплар ҳам бор. Эҳтимол, вазиятдан чиқишнинг бошқа муқобил ечимлари ҳам бордир?! Шу ўринда бир ҳолат ёдга тушади. Ўзбекистон Республикаси Сенати Раиси биринчи ўринбосари С.Сафоев 2021 йил 25 февралда k.p.uz муҳбирига берган интервьюсида ҳар бир жамиятда бўлгани каби бизнинг аҳолимизда ҳам маблағ бор, агар шу маблағларни ишлаб чиқаришга йўналтирсак, гапнинг очиги,

ўзининг асосий вақтини хизмат фаолиятига сарфлаши лозим. Аммо капиталларни бирлаштириш орқали амалга ошириладиган тадбиркорлик тузилмаларида иштирок этиши мумкин. Шу сабабли ҳам юқорида кўрсатилган фармон лойиҳасида мансабдор шахсларга нисбатан қўйиладиган жиддий тақиқ қай даражада ўринли ва самарали деган савол туғилади. Бундай тақиқ кўп ҳолатлар бўйича ҳозирда ҳам амалда, лекин унга риоя қилмаётганлар ҳам бор. Ёхуд уни четлаб ўтиб, қариндош-уруғлар номига очилиб гуллаб-яшнаётган фирмалар ҳам йўқ эмас. Давлат хизматчилари ва мансабдор шахслар ўрта қатламнинг энг фаол қисми ҳисобланади. Шунинг учун давлат хизматчилари, хусусан, мансабдор шахсларни тадбиркорлик фаолиятида юмшоқ нофаол кўринишларда иштирок этишига йўл қўйишнинг куйидаги важдарини таъкидлаш ўринли. Биринчидан, уларда ортиқча пул, даромад манбалари мавжуд. Иккинчидан, иқтисодиётда эркин рақобат тизимини яратиш антимонопол сиёсатини изчил амалга ошириш, манфаатлар тўқнашуви бўйича узлуксиз доимий назорат тизимини йўлга қўйиш ва ниҳоят учинчидан, инсоф-диёнат унутилган, қонун талаблари бузилган ҳолатлар бўйича қатъий муқаррар жавобгарлик тизими амал қилиши шулар жумласидан.

Демоқчиманки, масъул мансабдор шахсларга бошқа барча фуқаролар каби тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланишга имконият бериш биринчи навбатда уларни ўз асосий иш фаолиятидан чалғишига, шунингдек, амалиётда манфаатлар тўқнашувига олиб келиши мумкин. Юқоридаги икки истиснолар бўлмаган ҳолатларда эса давлат хизматчиларининг тадбиркорлик фаолияти билан нофаол равишда шуғулланиш имкониятини қонунларда мустаҳкамлаб қўйиш мақсадга мувофиқ. Бунда давлат ҳокимият ваколатларига эга бўлмаган давлат хизматчиларини хўжалик жамиятлари, ширкатларида оддий иштирокчи бўлишига, бизнес ва инвестиция лойиҳаларини молиялаштиришда иштирок этишларига йўл қўйиш ўринли бўлар эди.

Айни пайтда уларга тижорат юридик шахсларини бошқаришда овоз бериш ҳуқуқини берувчи қимматли қоғозларга ҳам миноритар ҳажмда эгаллик қилиш имкони тақдим этилиши жиддий монеликлар келтириб чиқармайди.

Шунингдек, давлат ҳокимияти ва бошқаруви соҳасида мансабдор шахслар тадбиркорлик тузилмаларини бошқаришда иштирок этиш ҳуқуқисиз (акциядорлик жамиятларида имтиёзли акция эгаси, коммандит ширкатда коммандит иштирокчи ва ҳоказо...) қатнашишга ҳақли экани ҳам белгилаб қўйилиши мумкин. Оммавий ахборот воситаларининг фаоллиги, кучли жамоат назорати мавжудлиги, манфаатлар тўқнашуви ҳолатлари устидан мониторинг белгиланган шароитларда юқоридаги нормалар давлат хизматчилари ва мансабдор шахслари томонидан тадбиркорлик фаолиятида ўз манфаати йўлида мансаб ваколатларини суиистеъмол қилишига йўл қўймаган бўларди, деб ҳисоблаш мумкин.

Омонбой ОКЮЛОВ,
Ўзбекистон Республикасида да хизмат
қўрсатган юрист

Ушбу мавзунини қаламга олишимга Туркияда ишлаб, ҳозирда юртимизда яшаётган аёлнинг бошидан ўтказган қийинчиликларини айтиб бергани бўлди. Уч йил чамаси Туркияда болалари ва қариндошларидан йироқда ишлаган она бугун ўз юртидагиликдан жуда бахтли эканлигини бот-бот такрорлади. Аммо юзида акс этиб турган ташвишлар ифодаси, пешонасидан узил-кесил жой олган ажинлар қанчадан қанча машаққатлар гирдобиди яшаганини акс эттириб турарди.

Ҳамсуҳбат аёлнинг гапларини эшитиб, саволлар гирдобиди қолдим: Жамиятда нега хотин-қизлар масаласида бунчалик кўп қўйиб-ёнапмиз? Ўзбек аёлларининг иш излаб хорижга чиқиб кетаётгани мамлакатдаги ишсизлик билан боғлиқлигини билсак-да нега ушбу жараённинг олдини олишда сустанликка йўл қўйяпмиз? Аввал бунга кўз юмиб келинган бўлса, ҳозирда ушбу муаммо тан олинган, аммо бундан қандай натижа кўриняпти? Миллат оналарининг меҳнат муҳожирлиги оқими давом этияптику?

Шунингдек, охириги тўрт йил ичида аёллар билан боғлиқ нохуш ва аянчли ҳодисалар юз бериши бирмунча ортди. Аввал Тошкент шаҳри бекатларида тунаб юрган мардикор хотин, сўнг Андижон ва Самарқандда болалари ва ўзининг жонига қасд қилган аёллар. Сабр қосани тўлдирган воқеа эса Каттақўрғонда рўй бергани: у ерда бир эмас, икки аёл ИИБ ходимлари томонидан ечинтирилди, бири ҳатто калтакланди. Мактабда ўқийдиган қизлар зўрланди... Тўғри, юқорида санаган мисолларимиз бир неча йил олдин содир бўлган. Аммо шунини ҳам унутмайликки, бугун ҳам ушбу ҳолатлар турли кўринишда содир бўляпти. Ушбу саноқни узоқ давом эттирса бўлади, бироқ гапиринишга тил ҳам йиманади. Шу ўринда савол туғилади. Жамиятимиз аёлга нисбатан, кези келганда қаттиққўл ва шафқатсизми? Келинг, ушбу саволларимизга биргаликда жавоб топишга ҳаракат қиламиз.

Бугун давлат идоралари мушкул аҳволга тушиб қолган хотин-қизларга кўмак бериш, оилавий зўравонликка қарши курашиш, уларни иш билан таъминлаш борасида самарали фаолият олиб боришга ҳаракат қилияпти. Аммо қилиниши керак бўлган ишлар етарлича. Давлат аёлларга оғир паллада ёрдам бериши лозим. Мен бу ўринда фақат бир марталик моддий ёрдам ва ижтимоий тўловларни назарда тутмаяпман. Ҳамма муаммоларни ҳам қилиш биров мушкул, аммо ушбу масала ҳам ечимсиз эмас.

Юқорида алоҳида таъкидлаб ўтган муаммо ва хотин-қизлар билан содир бўлаётган кўнгилсизликларда хотин-қизлар қўмиталари айбдорми ёки ушбу масалада барчамизнинг бирдек масъулиятсизлигимиз борми? Ушбу саволимизга жавобни узоқдан изламай “Dayo.uz” сайтида эълон қилинган ушбу мулоҳазага эътиборингизни қаратмоқчиман. “Аслида бу қўмиталар ва уларнинг мутасаддиларида бугунги кунда нечоғли ваколат, имконият ва энг асосийси, вақтга эга? Туманлардаги хотин-қизларни каттаси ҳозир қайсидир ҳудудда галла ўрмига бошқош бўлаётган бўлса ажаб эмас. Ундан олдин эса пилла учун елиб-югурган. Ҳаш-паш дегунча пахта йиғим-терими бошланади. У қачон аёллар билан шуғулланади?”

Агар унинг ҳудудида аёллар жиноятчилиги ёки ўз жонига қасдлар сони кўпайса боши маломатдан чиқмайди, лавозимидан ҳам кетиши аниқ. Ҳеч ким “сени пилла, галла, гўза ёки солиқ тушумини кўпайтиришга йўлла-

ган, ишдан қўйган асли биз бўламиз”, деб аяб ўтирмайди. Энг таажжублиси, прокуратура ва ички ишлардаги мутасаддилар ҳам бундай ҳолатлар бўйича

МИЛЛАТ, ОНАЛАРИНИГ НЕГА БЕЗОВТА?

уларни сўроқ-савол қилади. Худди бунга биринчи галда улар, катта армияга эга ва юқоридаги муаммоларнинг олдини олиш вазифаси, бурчи саналган ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари эмас, бир ҳовуч ходими талаш бўлган хотин-қизлар қўмитаси айбдордек”.

Мана масала мантиғи айланиб, қаерга келар экан. Шунингдек, аёлни таҳқирлаш дегани фақат ўз жонига қасд қилишдан, зўрланишдан, иш излаб бошқа мамлакатга чиқиб кетишдан иборат эмас экан:

“Донғи чиққан, маҳсулотлари ўзимизда ҳам, четда ҳам фалон пулга сотилаётган тикувчилик корхоналари 8-10 соатлаб дастгоҳи ёнидан жилмайдиган аёллар учун 500-600 минг сўм маош бериши таҳқирлаш эмасми?”

Хотин-қизлар қўмитаси ҳам энг кўп муаммога дуч келаётган ҳолат шундан

“Донғи чиққан, маҳсулотлари ўзимизда ҳам, четда ҳам фалон пулга сотилаётган тикувчилик корхоналари 8-10 соатлаб дастгоҳи ёнидан жилмайдиган аёллар учун 500-600 минг сўм маош бериши таҳқирлаш эмасми?”

иборат. Уларнинг ҳар бирида хорижга ёки пойтахтга ишлаш учун йўл олган аёлларнинг рўйхати мавжуд. Бироқ уларга уйга қайтиш ҳақида оғиз солинганда берадиган биринчи саволи шу бўлади: қийналиб, оиламдан узоқда бўлса ҳам шунча пул топяпман, сиз менга маоши ақалли шунга яқин иш топиб бера оласизми?

Банд бўлмаган аёлларга кўпинча жамоат ишлари жамғармаси ҳисобидан иш бериляпти, бироқ уларнинг ҳам маълум муддати бор ва бериладиган иш ҳақи ҳам юқори эмас.

Бир дўстимиз кишлоқдан экин-тикин учун ер олди. Айтишича, олдига аёллар келиб, ўтоқ ишларида ёрдамни

таклиф қилган ва бунинг учун ҳар бир қаторига 10 минг сўмдан хизмат ҳақи сўраган. “Эртдан кечгача далада қимирлагани учун шунча пул. Ўзим уялиб кетдим, ўйлаб қарасам, бир пачка сигаретимнинг пули экан. Афсуски, ўша жой учун одатий иш ҳақи экан бу. Мен кўп берганим билан ҳолат ўзгариб қолмас экан”, дейди у.

Кўнгли бошқасини тусаб қолганда кўчага ҳайдалган ва бир этак боласи билан ота уйига қайтиб келиб, али-

фарзандларини қандай боқишни ва энг асосийси, ўзини турмушли хотин деб ҳисоблаши ёки йўқлигини ҳам билмайди.

Ичкиликбозликка ружу қўйган ёки хотинни “тарбиялаб туриш”ни одатий ҳол санаган эри томонидан боласининг кўзи олдида калтакланадиган аёл таҳқирланган саналадими? Қачон бу зўравонга насиҳатбозлик билан эмас, қонун кучи билан чора кўрамиз? Бугун хотинига мушт ўқталиб, кўзини кўкартираётган ва сувдан қуруқ чиқиб кетаётган эр эртага унга пичоқ, болта ўқталаяпти ахир!”

Бугун ижтимоий соҳа вакиллари-нинг масъулияти залворли экани бор гап. Аммо бу тизимнинг муаммолари ҳам оз эмас. Сирасини айтганда, бугун мамлакатимизда ижтимоий соҳа оқсаяпти. Сабаби эса оддий. Амалдаги ижтимоий ҳимоя тизими боқимандалик кайфиятини рағбатлантиряпти. Мисол учун, бошига бирон бир ташвиш тушган фуқаро муаммосини халқ қабулхонасига ёзиб, ҳал қилади. Яна муаммога дуч келса, ёрдам сўраб боради. Чунки тизим самара бериляпти. Ушбу воқеани кузатаётганлар ҳам унинг орқасидан эргашади. Аксига олиб эса, бирма-бир ҳал қилиниши керак бўлган муаммоларнинг охирига етишнинг имкони бўлмай қолади. Айнан ушбу мисол соҳага тизимли ёндашув кераклигини амалда исботлайди. Шундай экан, ногиронлиги бор шахслар, етимлар, эҳтиёжманд оилалардаги аёллар билан алоҳида-алоҳида ишлаш ва муаммонинг илдизигача етиб бориш керак. Бир китобда ўқигандим, хориж мамлакатларида қийин аҳволга тушиб қолган аёлнинг уйига ижтимоий хизмат ходими келиб, оилавий шароитини, барча оила аъзоларини ўрганиб, махсус сўровнома ўтказилади. Маълумотлар йиғиб бўлингач ушбу аёлнинг муаммоларини ҳал қилишда асқатадиган режа ишлаб чиқилиб, муаммо илдиз-илдизигача ҳал бўлгунга қадар ишлайди.

Аммо бугун бизда бунинг акси. Яъни хотин-қизлар “шелтер” га мурожаат қилади. “Шелтер” да мурожаатчи-га бир-икки кунга бошпана берилади, даволанади, асабини тинчлантиради ва оиласи бағрига, муаммонинг уясига қайтариб юборилади. Ижтимоий хизматдан рўшнолик кўрмаган хотин-қиз кейинги сафар қалтисроқ ишга қўл уришдан чўчимади. Бундай юзаки ёндашув маблағни ҳавога совиришдан бўлак бошқа нарса эмас. Шунинг учун, бизда ижтимоий ёрдам беришда муаммо илдизигача ишлаш тамойилини шакллантиришимиз керак. Ижтимоий соҳанинг ишлаш жараёни ўзгартирилса, масалага ёндашув ҳам бирмунча ойдинлашади.

Кузатувларга кўра, аёллар маърифатли, ижтимоий-сиёсий жиҳатдан фаол бўлган жамият тинчроқ, фаровонроқ ва тараққийпарварроқ келади. Чунки аёл киши ресурслар билан қуролланиш, хавфсизлик, ҳуқуқ-тарғибот соҳаларидан кўра кўпроқ таълим, соғлиқни сақлаш, илм-фанга йўналтиришни истади. Бу унинг табиати ва оналик инстинкти билан боғлиқ бўлса керак. Демак, аёлларни маърифатли қилиш, ҳуқуқий билимини ошириш, моддий таъминотини яхшилаш, касб-хуна ўргатиш, жамият аъзолари онгига “аёлга муносабат — тараққиётга муносабат” деган тушунчани сингдириш, аёлларни ижтимоий қўллаш тизимини ривожлантириш каби яна талай амалий чора-тадбирлар келажак ва тараққиёт билан боғлиқ масаладир.

Муроджон РАҲМАТОВ,
“Жамият” мухбири

“Сайёрамизнинг эртанги куни, фаровонлиги фарзандларимиз қандай инсон бўлиб камолга етиши билан боғлиқ. Бизнинг асосий вазифамиз — ёшларнинг ўз салоҳиятини намоён қилиши учун зарур шароитлар яратишдан иборат.”

Ш.МИРЗИЁЕВ

ШАРОИТГА ЯРАША ШИЖОАТИМИЗ БОРМИ?

Мамлакатимиз ёшлари эришаётган улкан ютуқларни истиқлолнинг илк йилларидан бошлаб ёшлар тарбияси, таълими, умуман, кадрлар тайёрлаш тизимига алоҳида эътибор қаратилгани натижаси дейиш мумкин. Шунингдек, ёшларга берилаётган эътибор, давлат томонидан кўрсатилаётган ғамхўрлик миқдоси йилдан-йилга кенгайиб бораётир. Истиқлол йилларида давлатимиз томонидан ёшлар ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишга қаратилган, баркамол авлод камолоти учун хизмат қилувчи ҳуқуқий асосларни яратиш борасида ҳам салмоқли натижалар қўлга киритилди.

Юртимизда ёшларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш, уларга зарур шарт-шароитлар ва имкониятларни яратиш бериш борасида мустақкам ҳуқуқий база яратилган ва бу тизим замон талабларига ҳамроҳ равишда такомиллаштириб борилмоқда. Хусусан, бугунча парламент томонидан ёшларга оид 40 дан зиёд қонун ҳужжатлари қабул қилинган бўлиб, 30 дан ортиқ халқаро ҳуқуқий ҳужжатлар ратификация қилинган.

Президентимиз томонидан айтилган пайтда инсоният тарихидаги энг кўп ёшлар қатлами билан яшаётганимизни инобатга олган ҳолда БМТ минбаридан ёшлар ҳуқуқлари тўғрисидаги БМТ конвенциясини қабул қилиш таклифи илгари сурилгани ҳам халқаро ҳам-жамият томонидан илқ қаршиланди. Инунчун, бугун дунё миқдосида ёшлар-

нинг сони икки миллиарддан ортиб кетгани, халқаро терроризм ва экстремизм шиддат билан ўсиб бораётган бир пайтда ёшларга ҳимоя зарурлигини муҳим омиллар сифатида асослаб берди.

Шавкат Мирзиёевнинг Ўзбекистон Республикаси Президенти сифатида биринчи имзолаган қонун ҳужжати — 2016 йил 14 сентябрдаги “Ёшларга оид давлат сиёсати тўғрисида”ги Қонун эканида ҳам рамзий мазмун-моҳият мужассам. Бинобарин, аҳолисининг ярмидан кўпроғи ёшлардан иборат бўлган мамлакатда ёшларга оид давлат сиёсатини изчил амалга ошириш, ёш авлодни ҳар томонлама етук ва баркамол, интеллектуал салоҳиятли, ўз қатъий позициясига эга, юртда амалга оширилаётган ис-

Ёшларнинг таълим олиши, касб-хунар эгаллаши, етук инсонлар бўлиб улғайиши йўлида замонавий, илғор-инновацион шарт-шароитларни яратиш бериш учун Ўзбекистон бор куч ва имкониятларини ишга солмоқда. Чунки ёш авлодни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, маънавий етук, жисмонан соғлом, ватанпарвар ва фидойи этиб тарбиялаш, ҳуқуқ ҳамда манфаатларини ҳимоя қилишга эътибор қанча кучайтирилса, унинг самараси ҳам шунча юқори бўлади.

лоҳотларга бефарқ бўлмаган, юртнинг эртанги муносиб келажаги учун дахлдорликка тайёр, мақсадга интилувчан, серғайрат, ватанпарвар, садоқатли, қомил шахслар сифатида тарбиялаш Ўзбекистонни дунёнинг энг ривожланган давлатлари сафидан ўрин олишининг муҳим омили эканини мамлакат раҳбари ва ҳукумат яхши англайди.

Ўз навбатида, Ўзбекистондаги барча ўзгаришларнинг негизи ҳисобланган таълим-тарбия тизимида ҳам туб ислоҳотлар олиб борилмоқда. Айтилган вақтда таълим, шу жумладан, ижтимоий соҳа учун харажатлар миқдори давлат бюджети харажатлари умумий қийматининг ярмидан кўпроғини ташкил этапти. Табиийки, ҳар қандай давлат ҳам бундай катта харажатларни кўтара олмайди, аммо қанчалик оғир бўлмасин, бунинг учун зарур маблағ ва ресурслар излаб топилаётган. Давлатимиз раҳбари мазкур харажатларни харажат эмас, балки келажак учун қўйилган энг самарали сармоя деб ҳисоблаб, таълим даражаси ва сифати ҳар қандай давлатнинг истиқболлини белгилаб берадиган муҳим омил эканини таъкидламоқда.

Бугун 648 минг нафар ишсиз “Ёшлар дафтари”га киритилган бўлса, биринчи чоракда шундан 283 мингнинг бандлиги таъминланди. Ёшларнинг бўш вақтини мазмунли ўтказиш мақсадида 36 мингта қўшимча тўғрак ташкил этилиб, 874 мингга яқин ўғил-қиз жалб этилган. “Беш муҳим ташаббус” доирасида таълим муассасалари, кутубхона ва ўқув марказларига 97 мингта санъат ва спорт инвентари, компьютерлар, 562 мингта бадий китоб етказиб берилган. Ишсиз ёшларни касб ва тадбиркорликка ўқитиш, маблағ билан таъминлашда ҳам камчиликларга йўл қўйилмоқда. Хусу-

сан, “1+1” дастури доирасида 100 минг нафар ёшнинг ўқитиб, кейин уларга имтиёзли кредит ажратиш белгиланган бўлса-да, Савдо-саноат палатасининг қўйи тузилмалари бу ишларни тизимли ташкил эта олмаяпти.

Ёшларнинг таълим олиши, касб-хунар эгаллаши, етук инсонлар бўлиб улғайиши йўлида замонавий, илғор-инновацион шарт-шароитларни яратиш бериш учун Ўзбекистон бор куч ва имкониятларини ишга солмоқда. Чунки ёш авлодни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, маънавий етук, жисмонан соғлом, ватанпарвар ва фидойи этиб тарбиялаш, ҳуқуқ ҳамда манфаатларини ҳимоя қилишга эътибор қанча кучайтирилса, унинг самараси ҳам шунча юқори бўлади.

Шу боис, Ўзбекистон жамиятнинг фаол қатлами сифатида эътироф этилувчи ёшлар қатламига “муаммо” деб эмас, балки юрт равнақини таъминловчи катта куч сифатида қарамоқда. Қолгани эса ёшларимизнинг шижоатига боғлиқ...

Хадича ШАРОФИДДИНОВА,
ТерДУ Психология кафедраси
муdiri, доцент

Ёшлар ижоди

ДИЛДАН ЧИҚҚАН ЯХШИЛИК...

Манзура жуда яхши аёл. Ўзига тўқ оиланинг фарзанди. Аммо бир кам дунё деганларидек фарзандсиз. Шунда ҳам бориға қаноат қилиб яшашиға ҳаракат қилади. Доимги гапи “Берганингга шукур”.

Кунларнинг бири. Манзура ишдан қайтаётганида олдиға етти ёки саккиз ёшлар чамаси бола келиб:

— Опажон, илтимос ёрдам беринг. Онам касалдорисига пул керак. Қанча бўлса ҳам беринг, илтимос, — дея нола қилди.

Манзура болага ачиниш билан боқиб:

— Исминг нима, болакай?, — деди меҳрли кўзларини болага қадаб.

Бола бошини экканча Манзураға термулди-ю:

— Исломжон, деди.

Манзуранинг Исломжонға ёрдам бергиси келди. Унга ним табассумбилан боқиб:

— Исломжон мени онангни олдиға олиб бороласанми?

Исломжон бу гал Манзураға маънос нигоҳда

эмас, балки порлаб турган мунчоқ кўзчалар билан:

— Ҳа албатта, юрақолинг, деди бахтиёрлиги овозиға кўчиб.

Манзура Исломжоннинг кўлидан тутганча шифохона томон йўл олди. Шифохонаға етиб келгач ҳамшира қиз Исломжонға қараб:

— Исломжон, қаерларда юрибсан, ойинг сени сўраганди, олдиға кирасанми?

Исломжон болаларча беғубор оҳангда:

— Ҳа, фақат мана бу опа билан кираман майлими?

Ҳамшира қиз унга ҳайратомуз боқиб турган бир пайтда сукунатни Манзуранинг ўзи бузиб:

— Мен Исломжоннинг онасига моддий томондан ёрдам бергани келгандим, деди.

Ҳамшира қиз тушунди, шекилли:

— Ҳаа, шунақа денг, ҳозир бир дақиқа, дедию ичкариға кириб кетди. Бироздан сўнг “Кираверинг” деб уни палатаға бошлаб келди. Палатада ранги бироз синиққан, лаблари оқаринқираган, касалликдан мадори қолмаган аёл ётарди. У Манзураға:

— Келинг синглим, нима қилардингиз овора бўлиб, — дея сўз қотди.

Манзура бироз иккиланганча:

— Йўқ нега ундай дейсиз? Бу ҳаммаси Аллоҳ ризолиги учун. Тузалиб кетасиз ҳали. Илоҳим, Исломжондек ўлингизнинг камолини кўриб юриш насиб айласин.

— Айтганингиз келсин.

Манзура Исломжоннинг онаси тузалиши учун кўлидан келганча ҳаракат қилди. У тузалди ҳам. Орадан анча вақт ўтди. Кунлардан бир кун Манзура боға сайр қилиб юрганида Исломжон ва унинг онасини учратиб қолди. Исломжон онасига бир нималар сўзлаб берар, кўзлари порлаганча қиқир-қиқир куларди. Манзура уларни кузатаркан, бир жилмайиб қўйдию, ширингина қизчасининг кўлидан тутиб, йўлида давом этди. Кўнгилдан чиққан яхшилик кўнгилға яқин бўлади, деб шуни айтса керакда...

Сарвиноз КОМИЛОВА,
Ромитан тумани 23-ИДУМ ўқувчиси

ИЖЖАРАГА ОТА КЕРАКМАСМИ?..

(Тўқилмаган ҳангома)

Талабалар етти ухлаб тушингизга кирмайдиган ҳангомаларни ҳам, афсунгарларни-да, лол қолдирадиган найрангларни ҳам ўйлаб топишади. Ҳикоя қилмоқчи бўлган воқеамиз ҳам ана шундан яна бир далолат.

...Аёлнинг кўз ёшини кўриб ректорнинг ҳам кўнгли юмшади. Бўлмаса-ку шунча вақт дарсларда қатнашмаган талабани ҳеч қачон кечирмаган бўларди. Муштипарнинг юракни эзувчи ҳасрату нолаларидан кейин талабасининг ҳолидан хабар олмагани учун факультет деканини койиди. Ахир бечора тўрт ойдан буён оғир аҳволда ётган бемор отасига қараш билан овора экан. Оиласининг ночорлигини билишмабди. Муҳокама-ю мунозара анча чўзилиб кетди. Йигит қайта-қайта тавба қилди. Онаизор йиғисини тўхтатолмай ҳиқиллаб-ҳиқиллаб дуо қилган бўлди. Бу орада котиба қиз кириб, ректорга кўшни вилоятдан келган бир киши учрашмоқчилигини ва бироз шошилаётганлигини айтди. Ректор “меҳмон кираверсин”, деб муҳокамага қисқа яқун ясади.

Аёл ташқарига чиқиши билан меҳмон кирди. Ректорнинг шогирдларидан бўлган бу одам кирибоқ йигитга кўзи тушиб:

— Ие, Содиқ, сен ҳам шу ердамидинг? — деб сўради.

Талаба ярқ этиб меҳмонга қаради, саросимага тушиб ранги оқариб кетди. Нимадир демоқчи бўлди. Бироқ тили калмага келмади. Ҳиёл бош силкиб, шошганича ерга боқиб чиқиб кетди.

Ректор салом-алиқдан кейин ҳайрон бўлиб сўради:

— Нима, сиз бу талаба йигитни танийсизми?

— Ҳа, бу, тоғамнинг ўғли-ку!

— Шундай-ми? Тоғангиз тузукмилар ишқилиб?

— Э, зўр. Тоғамни танийсиз, Эшбоев-да. Кўшма корхона директори.

— А-а?... Ҳалиги чиқиб кетган аёл келинойингиз экан-да.

— Йўғ-э, у аёлни танайман.

Ректор ҳайратдан қотиб қолди.

— Ахир, у аёл бир соатдан буён бечора боласининг оғир аҳволда ётган бемор отасига қараб дарсларга келолмаганини, эри ўлиб ўлолмай, тузалиб тузалолмай беҳуш ётганини, ўзи ҳам қийналиб адои тамом бўлганини айтиб йиғлади-ку!

— Йўғ-э!... Тоғам кеча Японияга учиб кетди. Хорижлик ҳамкорлар билан шартнома имзолаши

керак экан. Бир айланиб келсин деб, келинойини ҳам олиб кетди.

Тезда йигитни ва аёлни топиб қайтариб келишга буйруқ бўлди. Йигитни “ёлланган она” си билан қаҳвахонада чақ-чақлашиб ўтирган еридан топишди ва ҳар иккисини зинфиллатиб институтга олиб келишди.

Жиддий суриштирув чоғида сир очилгач аёл яна йиғлади. Йигитнинг илтимосини рад этолмаганини, кўнгли бўшлигини, вақтинча “она” си бўлиб туришга розилик бериб хато қилганлигини айтиб йиғлади. Лекин бу гал йиғиси сал ишончсизроқ чиқди.

Талаба йигит эса тўқликка шўхлиги боис боши деворга урилганини англади, энди ҳаммаси тамом бўлганлигини тушуниб, бошини кўтаролмади.

Қизиги шундаки, бу ҳол биринчиси эмас экан. Муайян ҳақ эвазига вақтинчалик “муштипар она”, “бечора ота” ролларини ўйнайдиганлар, ўйнатадиганлар ҳам онда-сонда бўлса-да учраб тураркан.

Шундан кейин ҳангоматалаб талабалар ва ўқитувчилар орасида буюртмалар қабул қилинаётганлиги ҳақида ҳазиломуз эълонлар пайдо бўлди: “вақтинчалик она” ҳар соати — 50 минг сўм”, “вақтинчалик ота” ҳар соати — 100 минг сўм”.

Ҳабиб СИДДИҚ

Таътилни беҳуда ўтказмаслик учун бозорда савдо-сотик билан шуғуллана бошладим. Бозорни биласиз, ҳар кун ҳар хил одамлар билан мулоқот қилиш керак. Бири ундай деса, бири бундай дейди. Сотаётган маҳсулотларим нозиктаб харидорга бирида ёқади, бирида эса йўқ.

Адашмасам, ҳафтанинг чоршанбаси эди. Эргалабки харидорларнинг қўли енгил келиб, барча маҳсулотларим бозоргир чиқиб қолди. Яъни тезда сотилиб кетди. Қарасам, соат энди 5 бўляпти. Жуда яхши бўлди, уйга бориб кеча бошлаган китобимни тугатаман, дея растамни йиғиштиришга тушдим. Шу орада курсдошим телефон қилиб, бир ошхўрлик қилайлик, дея таклиф берди. Бу таклиф режалаштирган ишларимдан-да ёқиб тушди. Қорин ҳам пиёзнинг пўстлоғидай арчилай деяпти. “Сен келавер мен бозор ёнидаги бекатда кутаман”, дея гапни бир жойга қўйиб, бекат томон юрдим. Бекатда одам гавжум экан. Шу дам онасининг ёнида чирқираб йиғлаётган ёш болага кўзим тушди. Боланинг усти чанг, кир, қаергадир йиқилган.

Ўриндикда ўтирган она боласига эътибор ҳам бергани йўқ. Қўлида энг охири русумдаги телефон. Бутун фикру хаёли билан унинг ичи-

лага раҳми келди чоғи: “ — Қизим, телефонингизни йиғиштириб, болангизга қарасангиз бўлмайдим”, дея танбех бера бошлади. У эса зар-

**“БЕМЕХРЛАР
КЎПАЙИБ
КЕТАПТИ”**

га шўнғиб кетган. Кулумсираганча ким биландир ёзишяпти. Бола у томон талпинса, қўлига уриб: “Бўлди қил, ўчир овозингни”, дея дўқ қилиб ўзидан нари суриб қўяверди. Бола эса бутун бекатни бошига кўтариб йиғлашда давом этапти. Атрофдаги ёши улуғ онахонлардан бирининг бо-

да қилиб, бола меники ўзим биламан қандай қарашни, дея заҳархандалик билан жавоб қилди.

Бола йиғлай-йиғлай бекат ташқарисига чиқиб тупроққа йиқилди. Дарҳол болани ўрнидан турғизиб юпатишга ҳаракат қилдим. Телефонга термилган она бу

Ҳолат

ҳолга эътибор ҳам бермади. Икки кўзи телефонда. Ҳеч бошини кўтариб фарзандига қарай демади. Бу ҳолни кўриб нафақат менинг, балки бошқаларнинг ҳам дили оғриди. Онанинг ўз боласига нисбатан оз бўлса ҳам меҳри йўқ. Бу кетишда унинг келажаги қандай бўлади?

Болага ачиндим. Ахир ота-она ўз фарзандини кўз қорачиғидай авайлаб катта қилади-ку. Нафақат одам зот балки қушлар ҳам ўз полапонига меҳр бериб хавфсизлигини таъминлайди. Ҳатто шу қушларда ҳам ўз боласига нисбатан оналик туйғуси бор. Бу аёлни эса нима деб аташ мумкин. На бир одам, на бир қуш. Наҳотки, мана шу уяли алоқа воситаси орамиздан меҳр-оқибатни кўтараётган бўлса?

Орадан кўп ўтмай ўртоғим ҳам келди. Биргаликда кечки овқатни тановул қилгани ошхонага йўл олди. Йўл давомида унга ҳам бўлган воқеани сўзлаб бердим. У “Тавба, орамизда бемехрлар кўпайиб кетяпти”, дея бошини чайқаб қўйди.

**Мансурбек ЖАББОРОВ,
ЎзЖОКУ талабаси**

**ҚИСҚА
САТРАЛДАРДА
ЎҚИНГ!**

Янги тартиб бўйича ипотека кредитлари асосида қуриладиган уйларнинг сони оширилди.

СИФАТ ОРТИДАН ЧОПИБ: "MADE IN CHINA..." ТАЧА ёхуд маҳсулот харид қилишда қай бирини танлайсиз?

Бир одат бор бизда. Қаерга борсак, яқинларимизга, деб ўша ернинг нарса-буюмларидан олиб келамиз, "мозорбости" деймиз. Хориждан қайтган ҳамюртларимиз ҳам ҳеч бир яқинини қуруқ қолдирмайди. Бу яхши одатдир, балки. Ўз юртида ишлаб чиқарилган маҳсулотни чет эл бозоридан, нисбатан қимматроқ нархда харид қилган киши бизда топилмаса керак. Бир неча йил Европада бўлган кишининг суҳбатдошларига "Кореялик шеригим юртига қайтаётми болаларига кореяча буюмлар сотиб олса бўладими!" дея қулаётганини кўриб, шу ҳақда мулоҳаза билдиришга қарор қилдим.

Авалло шуни айтиш лозимки, ўзга юртдан ўз мамлакатига ишлаб чиқарилган маҳсулотни харид қилиш бу ватанпарварликнинг олий намунаси. Нафақат хорижда, балки ички бозорларда ҳам миллий маҳсулотларни танлаш кўпгина халқларга хос хислат ҳисобланади. Бир вақтлар бизда маҳсулот харид қилишда танлаш имконияти жуда паст бўлганлиги сабабми, ишқилиб, "импорт" маҳсулотга ўчлик шу қадар шаклландики, бундан ҳали-бери қутулолмасак керак. Бир нарсани тушуниш лозим. Олдин магазинга фақат уч-тўрт хилдаги кийим-кечак келгани, сифат охириги масала бўлгани учун чет эл товарнинг қадри баланд эди. Ҳозир ундай эмас. Мисол учун, битта кўйлакнинг юзлаб турини бозордан топиш имконимиз бор. Кўпгина маҳсулотларни ҳаттоки бир дона харид қилмоқчи бўлсангиз ҳам дингизга мослаб, истаганингиздек буюрт-

ма беришингиз мумкин. Эндиликда, мана шундай шароитда хориж маҳсулотини ўзимизникидан устун қўйишни уят, деб ҳисобласак ҳам бўлар.

Хўш, нима қилипти? Ахир, фалон давлатнинг маҳсулотини харид қилишни хоҳлайман, дейшингиз мумкин. Қатор истеъмолчилар билан суҳбатда шунга ўхшаш фикрларни эшитдик. Бир истеъмолчи "Ўзимизда ва хорижда ишлаб чиқарилган бир хил сифат, бир хил нархдаги пойабзалнинг қайсини танлайсиз" деган саволимизга "Қайси кўзимга яхши кўринса" деб жавоб бергани ҳайратимизни оширди.

Коллежда ўқитувчи бўлиб ишлайдиган танишим билан гаплашиб қолдим. У маънавият соатида ўқувчиларга қуйидагича тушунтириш берибди. "Агар сиз, мен, ҳаммамиз фақат ўзимизнинг маҳсулотлардан харид қилсак, корхоналаримиз фаолияти янада кенгайди, минглаб қўшимча иш ўрни яратилади, нархлар янада арзонлашади. Бу корхоналарнинг давлат берадиган солиқ тўлови ҳажми ошади. Эвазига ҳаётимиз янада фаровонлашади, давлатимиз иқтисоди бундан-да юксалади". Ўқувчиларнинг деяри барчаси бу гапларни янгилик сифатида қабул қилиши, уларда оилада ҳеч қачон бундай тушунча берилмаганини англатади, — дейди ўша ўқитувчи.

Бир вақтлар давлат сифатида эндигина шакллана бошлаган Сингапур халқи номидан айтилган мана бу гапга эътибор беринг-а:

"Саноатимиз рақобатга дош беролмайди,

бозорларимизни хорижнинг сифатсиз маҳсулотлари эгаллаб олган. Ҳеч қандай даромад манбаимиз йўқ. Бизда на ер ости, на ер усти бойликлари мавжуд. Аммо эркинмиз, ғайратли ёшларимиз, ватанпарвар халқимиз бор. Биз дунёни забт эта оламиз". Майдонни жиҳатдан қитъанинг энг кичик давлати ҳисобланган Сингапур қисқа вақт ичида ўз саноати, биржаси, маркетинг, менежмент хизмати билан дунёга танилди. "Осиё йўлбарси" номи олдди. Бунинг биринчи омили Сингапур халқи аввало, ҳар қандай шароитда ҳам етук кадрлар тайёрлашга ҳаракат қилган бўлса, иккинчидан, бу халқнинг ҳар бир вакили мамлакатда ишлаб чиқаришни ривожлантиришга муносиб ҳисса қўшди. Ҳамюртлари ёрдами билан ички бозорни эгаллаган ишлаб чиқарувчилар жаҳон бозорига ҳам чиқа бошлади. Бу каби мисолларни Жанубий Корея, Тайвань, Малайзия каби иқтисоди ривожланган мамлакатлар мисолида ҳам кўришимиз мумкин.

Юрт равнақи учун озгина бўлса-да қайғурадиган кишининг бу борада тўғри йўл танлашига шубҳамиз йўқ. Айтиш мумкинки, қалбида миллий фахр, ифтихор бўлган кишигина маҳаллий саноат маҳсулотларини танлайди. Аммо барибир ўқув юртларида, маҳаллаларда, кези келса, ҳар қандай даврда ҳам кишиларга бу ҳақда тушунча бериш керак, назаримизда. Токи, ёрлиғида ўз ватани номи туширилган маҳсулотни танлаган кишининг устидан кулиб, кулгига қолмайлик.

Мустафо МАҲМУД

Машҳур бир фильмда шундай манзара бор — корхона жамоаси ходим пенсияга чиққиши муносабати тантанали маросим ташкил қилади. Ҳамкасблар унинг яхши фазилатларини гапириб, табрикларни эсдалик совгалари беришади. Ҳамма тилагини айтиб бўлгач, жамоага миннатдорчилик билдириш учун пенсияга кузатилаётган ходимга сўз берилади. Раҳбари ва шогирдларидан бундай мақтову олқишларни кутмаган ходим эса пенсияга чиқмай, ишлашга қарор қилганини айтади...

Тугилган кун, қутлуғ ёшлар муносабати билан ўтказилаётган айрим тадбирларда айтилаётган табрик сўзларни эшитиб, юбилярга муносабатни кўрганимда ўша фильмдаги манзара кўз олдимдан ўтаверади.

Бир-бирини кўришга кўзи, отишга ўқи бўлмаган ҳамкасблар, раҳбару ходимлар бундай тўйларда шунақа меҳрибон, яқин бўлиб қолишадими, уларни таний олмай қоласан киши. Гўёки ҳамма роль ўйнаётгандек. Тўйнинг бошидан охиригача — микрофонда ҳам, игна қўйишга жой топилмайдиган ноз-неъматга тўла дастурхон атрофида ҳам тўй эгаси мадҳ этилади. Қадаҳ сўзлари фақат шу инсонга бағишланади. Унинг камтарлиги, тўғри-сўзлиги, адолатпешалиги, қўли очиқлиги, эҳ-ҳе, юбилярининг бундай сифатлари шунчалик кўп эканки, тўйга келганлар

"СУНЬИЙ МАҚТОВГА "ЎЧМИЗ"

гапириб ҳам... ичиб ҳам адо қилолмайдилар.

Лекин ҳозирги юбиляримиз кино қаҳрамонига ўхшаб бу гапларга чув тушмайди. Улар ўзларининг ким эканликлари, қандай сифатлари борлигини ва кимнинг қандай мақсад билан гапираётганини яхши билишади. Ажабланарлики, табрикловчи ҳам тўй эгасини тилидан бол томиб мақтаса-да айтаётган сўзлари ўзиники эмаслигини билиб туради.

Собиқ ўқитувчимиз ўзининг етмиш йиллиги ва набираларини уйлантираётганини айтиб, тўйга таклиф қилди. Устозни табриклар учун уч-тўрт нафар шогирдлар айтилган манзилга бордик. Тўйхона анча гавжум, дастурхон ноз-неъматга тўла. Ҳозир аксарият тўйларда деяри табрик сўзлари айтилмайди. Даврабоши тўйнинг аввалида ва охирида бир-икки оғиз гапиради, холос. Бошқа пайтда микрофон санъаткорлардан ортмайди. Лекин бу тўйда ундай бўлмади. Ҳар иккита қўшиқдан сўнг табрикка навбат берилади. Катта-катта идоралар раҳбарлари, тадбиркорлар чиқиб, тилак билдиришади. Лекин уларнинг кўпчилиги на келин-куёвнинг, на етмиш йиллиги ни-

шонланаётган отанинг номини билади. Таниганлари устознинг масъул вазифада ишлаган катта ўғли. Шунинг учун ҳам "фалончи фалончиевич"нинг фарзандлари, "фалончи фалончиевич"нинг отаси, деб роса таъриф тавсифларни келтиришди. "Шундай фарзандни воёга етказгани учун" уни мақтаб, кўкларга чиқариб қўйишди. Табиатан камсуқум бўлган устозимиз ҳар бир табрикловчининг ёнида туриш, бундай мулозаматларни қабул қилишдан хижолат бўлаётгани шундоқ сезилиб турарди...

Хўш, кимга керак бундай сохта мақтов, мулозамат? Бу билан ўзимизни ҳам, тўй эгасини ҳам ноқулай вазиятга тушириб қўямизку. Тўғри, тўйда, яхши кунда хонадон эгасини чиройли тилаклар билан табриклар, унинг шаънига илиқ гаплар айтиш ярашади. Бу меҳмоннинг миннатдорчилиги, мезбон қувончига шериклигининг бир кўриниши. Лекин ўша инсонни яхши танимай-билмай туриб у ҳақда таъриф тавсифлар келтириш, юксак инсоний фазилатларни "ёпиштириб" мақташ хушомад ёки ҳақоратдек туюлади-да.

Ғолиб ҲАСАНОВ

ЭЪЛОН*** ЭЪЛОН*** ЭЪЛОН*** ЭЪЛОН*** ЭЪЛОН*** ЭЪЛОН

Чирчиқ шаҳар давлат хизматлари маркази томонидан 12.10.2007 йилда 3035-сонли реестр рақами билан рўйхатга олинган "GRAND ASIA MED SERVICE" масъулияти чекланган жамияти шаклидаги хорижий корхонаси Чирчиқ шаҳар давлат хизматлари маркази томонидан 28.03.2017 йилда 4748-сонли реестр рақами билан рўйхатга олинган "GLOBAL HEALTHCARE" масъулияти чекланган жамиятига қўшиб юборилишини маълум қилади. Бундан кейин "GLOBAL HEALTHCARE" масъулияти чекланган жамияти "GRAND ASIA MED SERVICE" масъулияти чекланган жамияти шаклидаги хорижий корхонасининг барча мажбуриятлари бўйича ҳуқуқий вориси ҳисобланади. Даъво ва аризалар эълон чиққан кундан бошлаб 2 ой мобайнида Чирчиқ шаҳар Ғалаба кўчаси 34-уй манзилида ёки +998977077704 мобил телефон рақами орқали қабул қилинади.

Яккасарой туманидаги 118-сонли умумий ўрта таълим мактаби томонидан 2010-йилда Бурхона Юлдуз Норқозоқ қизига берилган У Н (номер белгиси) 4634644 рақамли шаҳодатнома йўқолганлиги сабабли бекор қилинади.

Муассислар:

Ўзбекистон Республикаси Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси.

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

Тадбиркорлар ва ишбилармонлар ҳаракати — Ўзбекистон Либерал-демократик партияси.

Ўзбекистон экологик ҳаракати.

Ўзбекистон Нодавлат нотижорат ташкилотлари миллий ассоциацияси.

Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси.

Бош муҳаррир
Мақсуд ЖОНИХОНОВ

Таҳрир ҳайъати:

Адҳам Бекмуродов
Акмал Саидов
Ақтам Ҳайитов
Нарзулло Обломуродов
Адҳам Икромов

Газета таҳририятнинг компьютер бўлимида саҳифаланди.

"Шарқ" нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босма-хонасида чоп этилди.

Манзил: Буюк Турон кўчаси 41.

Буюртма рақами Г-508
Адади: 2016.
Пайшанба куни чиқади.
Қоғоз бичими А-3, ҳажми 2 босма табоқ. Баҳоси келишилган нархда.

Газета Ўзбекистон матбуот ва ахборот агентлигида 2006 йил 0010-рақам билан рўйхатга олинган.

ISSN 2010-7722
Навбатчи: Дилбар Маҳмудова

100000, Тошкент шаҳри
Матбуотчилар кўчаси 32.
Маълумот учун телефонлар:
(71) 233-72-77,
233-91-55
Реклама ва эълонлар учун:
Электрон почта:
jamiyat@mail.uz
Газета индекси — 131
"ЖАМИЯТ" дан олинган маълумотларда манба сифатида газета номи кўрсатилиши шарт.
ЎзА яқуни:
Топширилган вақти: 17:05
1 2 3 4 5 6

ҚИСҚА САТРЛАРДА ЎҚИҢ!

Чавандозлар мактаби ташкил қилинди.

Хабарингиз бор, давлатимиз раҳбари мамлакатимизнинг иқтисодий тараққиётига доир учрашувларида мутасадди раҳбарларга иқтисодий тармоқлардаги ислоҳотлар жадаллигини кечиктириб бўлмаслигини кўп бор таъкидлайди. Ҳар бир соҳа мутасаддиларига тармоқдаги муаммоларни ўз вақтида ҳал этиш вазифасини кўяди.

Шу маънода бугун чорвачилик маҳсулотлари етиштириш, қайта ишлаш, шунингдек ветеринария ва чорвачилик соҳасидаги ислоҳотлар самарадорлиги қай тарзда? Тармоқдаги муаммолар ўз вақтида ҳал этиляптими?

ЎЗА мухбири шу каби саволларга жавоб олиш учун Ветеринария ва чорвачиликни ривожлантириш давлат қўмитаси раисининг биринчи ўринбосари Шухрат Жабборов билан суҳбатда бўлди.

— Шухрат ака, гапни чорвачилик маҳсулотларини етиштиришнинг дастлабки босқичдаги муҳим тадбирлардан бири ҳисобланган эпизоотик осойишталикдан бошласак...

— Тўғри таъкидладингиз. Шубҳасиз, эпизоотик осойишталик чорвачилик маҳсулотлари етиштиришдаги энг муҳим тадбир.

Ветеринария ва чорвачиликни ривожлантириш давлат қўмитаси тизимидаги 1500 та ветеринария участкаларидаги 3788 нафар ветеринария мутахассислари томонидан 2021 йилнинг ўтган даврида 27 миллион бош чорва молларининг 11 турдаги ва 46 миллион бош паррандаларнинг 4 турдаги касалликларига қарши профилактик эмланиши, ҳайвонлар сақланадиган 650 минг объектлар дезинфекция қилиниши ва 31 миллион бошдан ортиқ чорва молларини чўмилтириш ишлари амалга оширилиши натижасида бугунги кунда республикамизда эпизоотик осойишталик таъминланишига эришилди.

Бундан ташқари, республикада ветеринария ва чорвачилик соҳасини янада ривожлантиришдаги асосий омиллардан бири бўлган ҳайвонларга ветеринария сервис хизматларини кўрсатиш ишларига 5 мингдан ортиқ мутахассислар жалб қилинди.

Ветеринария ва чорвачиликни ривожлантириш давлат қўмитаси ва унинг тизим ташкилотлари томонидан 2021 йилнинг ўтган даврида 11,2 миллиард сўмлик, (2020 йилга нисбатан 1,5 баробарга кўп) пуллик ветеринария хизматлари кўрсатилди.

— Дарвоқе, ветеринария тармоғида пуллик хизмат кўрсатиш тизими ҳам мавжудми?!

— Албатта. Дейлик, Давлат чегараси ва транспортда давлат ветеринария назорати бошқармаси томонидан 2020 йилнинг мос даврида 8,1 миллиард сўм пуллик ветеринария хизматлари кўрсатилган бўлса, 2021 йилнинг ўтган даврида эса бу кўрсаткич 16,4 миллиард сўм (2 баробарга кўп) ни ташкил этади.

Ветеринария дори воситалари, озуқабоп қўшимчалар сифати ва муомаласи назорати бўйича Давлат илмий маркази томонидан 2021 йилнинг ўтган даврида 7,8 миллиард сўм, 2020 йилнинг мос даврига нисбатан 1,8 баробарга кўп пуллик ветеринария хизматлари кўрсатилган.

Республика ва ҳудудий ҳайвонлар касалликлари ташхиси ва озиқ-овқат маҳсулотлари хавфсизлиги давлат марказлари томонидан 2021 йилнинг ўтган даврида 1,4 миллиард сўм пуллик ветеринария хизматлари кўрсатилган ёки 2020 йилнинг мос даврига нисбатан 1,5 баробарга ортиғи билан бажарилган.

Қорақалпоғистон Республикаси Ветеринария ва чорвачиликни ривожлантириш қўмитаси ва вилоят ветеринария ва чорвачиликни ривожлантириш бошқармалари томонидан 2020 йилнинг биринчи ярмида 3,4 миллиард

сўм, 2021 йилнинг ўтган даврида эса 6,1 миллиард сўм (1,7 баробарга кўп) пуллик ветеринария хизматлари кўрсатилган.

Кўрсатилган пуллик ветеринария хизматлари 2020 йилда 1 шартли мол бошга 1 895,0 сўм (19,6 миллиард сўм/10 379) бўлса, 2021 йилда бу кўрсаткич 3721 сўмни (41,3 миллиард сўм/11 099) ташкил этади ёки 2019 йилга нисбатан 2 баробарга ошган.

— Чорва молларининг насл сифати, наслдорликни яхшилаш, маҳсулдорликни ошириш борасида қандай ишлар амалга оширилмоқда?

ИСЛОҲОТЛАР ЖАДАЛЛИГИНИ

КЕЧИКТИРИБ БЎЛМАЙДИ

— Саноат усулида сут ва гўшт ишлаб чиқаришга ихтисослашган жами 101 та (52,1 минг бош) шундан, 48 та (24,1 минг бош) сутчилик йўналишида ва 53 та (28 минг бош) бўрдоқчилик йўналишида йирик чорвачилик комплекслари ишга туширилди.

Амалга оширилган лойиҳалар доирасида хорижий давлатлардан 81 минг 276 бош қорамоллар ҳамда 73 минг 903 бош қўй-эчкилар олиб келинди.

Ўзбекистон Республикаси Ветеринария ва чорвачиликни ривожлантириш давлат қўмитаси ҳузуридаги Ветеринария хизмати ва чорвачиликни ривожлантириш жамғармасига 2019 йилнинг биринчи ярим йиллигида 7,8 миллиард сўм, 2020 йилда 8,1 миллиард сўм ҳамда 2021 йилнинг ўтган даврида 14,6 млрд. сўм (2019 йилга нисбатан 2,2 баробарга кўп) маблағлар шакллантирилди.

Аҳоли хонадонлари ва фермер хўжаликларидagi қорамоллар маҳсулдорлигини ошириш ҳамда зотдорлигини яхшилаш мақсадида 1,22 миллион бош сигирлар сунъий урулантирилиб, зоти яхшилانган қорамоллар улуши 50 фоизга етказилди.

Хусусан, гўшт йўналишидаги тез етилувчан қорамолларни кўпайтириш мақсадида хорижий давлатлардан Абердин-ангус, Шароле, Грефордва Лимузин каби янги зотлар республикамизга олиб келинган ва бу ишлар давом эттирилмоқда.

Шунингдек, майда шохли мол-

ларнинг зотини яхшилаш ва маҳсулдорлигини ошириш мақсадида қўйларнинг Меринос, Романов, Эдилбой, Дорперзотлари ҳамда эчкиларнинг Ангор ва Занен зотларини чет давлатлардан келтирилиб, уларни бош сонини янада кўпайтириш чоралари кўрилмоқда.

Бугунги кунда чорвачилик соҳаси ва унинг тармоқларида маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш бўйича қийма-

BILLUR), ветеринария фаолиятини лицензиялашни автоматлаштириш (VIS-LICENSE) дастурлари ишга туширилди.

Шунингдек, ҳудудий ветеринария хизматларининг моддий техник базани ривожлантириш мақсадида 3 673,5 миллион сўмлик махсус автотехникалар ва асбоб ускуналар ҳамда Ўзбекистон Республикаси ИИБ Патруль-пост хизмати ва жамоат тартибини сақлаш бош бошқармаси Карантин тадбирларини таъминлаш бўлимига хизматда фойдаланиш учун талаб этиладиган техник жиҳозлар билан таъминланди.

Ветеринария хизмати сифатини ошириш, озиқ-овқат маҳсулотлари хавфсизлигини таъминлаш мақсадида мавжуд таъмирталаб бино ва иншоотларни жорий ва капитал таъмирлашга жами 4 486 миллион сўм маблағлар йўналтирилди, жумладан, Ветеринария дори воситалари ва озуқабоп қўшимчалари сифати ва муомаласини назорати бўйича давлат илмий маркази, Юқоричириқ, Бўка, Шуманай, Дўстлик, Нурафшон, Зарбдор, Зомин, Қамаш, Мирзачўл, Оқолтин тумани ветеринария ва чорвачиликни ривожлантириш бўлимига биноси тўлиқ таъмирланди.

Бундан ташқари Фориш, Оқ олтин, Шуманай, Мўйноқ, Узун, Зарбдор туманидаги ветеринария участкалари контейнер типидagi замонавий бинолар билан таъминланди.

Жорий йилда 6 та чегара божхона ўтказиш масканларида автотранспорт воситаларини дезинфекция қилиш бўйича замонавий дезинфекцион тўсиқлар ўрнатишга 1 миллиард сўмдан зиёд маблағлар сарфланди.

— Билишимизча, Ветеринария ва чорвачиликни ривожлантириш давлат қўмитаси Халқаро молия институтлари билан ҳам ҳамкорликни йўлга қўйган...

— Худди шундай. Ўтган давр мобайнида Халқаро молия институтлари билан олиб борилган кенг қўламли музокаралар натижасига кўра, Халқаро молия институтлари маблағлари ҳисобига замонавий ускуналар билан жиҳозланган 6 дона кўчма лаборатория, 42 дона махсус автотранспорт (совутгичли, дезинфекцияловчи) ва зарарсилантирувчи (инсинератор) мосламали ҳамда ветеринария участкаларини 20 дона контейнер билан таъминлаш ва асосий юклар ҳаракатланувчи 8 та чегара божхона ўтказиш пунктларига замонавий дезинфекция йўлакларини ҳамда Андижон ва Фарғона вилоятларида 1 донадан замонавий ветеринария клиникалари ташкил этилди.

Ўзбекистон Республикаси Ветеринария ва чорвачиликни ривожлантириш давлат қўмитаси билан Венгрия аграр, озиқ-овқат ва қишлоқ ҳудудларини ривожлантириш палатаси ҳамда Венгрия чорвадорлар уюшмаси ўртасида чорвачиликни ривожлантириш соҳасида ҳамкорлик тўғрисидаги имзоланган Битим доирасида мамлакатимизда 20 миллион доллардан ортиқ ҳажмдаги лойиҳаларни амалга ошириш бўйича аниқ бизнес-режалар ишлаб чиқилмоқда.

Шунингдек, чорвачилик маҳсулотларининг экспорт салоҳиятини оширишда 16 та жумладан, ЕОИИ, ЕИ, АҚШ, Хитой Халқ Республикаси ва бошқа давлатлар билан экспорт ва импорт алоқаларини кенгайтириш мақсадида ветеринария ҳужжатларини келишиш (признание) юзасидан амалий ишлар олиб борилмоқда.